

Nr 56.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1937 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående utarbetande av förslag till en allmän naturskyddslagstiftning m. m.

I två likalydande, till lagutskott hänvisade motioner, nr 40 i första kammaren av herr *Knut Petersson* och nr 99 i andra kammaren av herrar *Tengström* och *Dahlbäck*, vilka motioner behandlats av första lagutskottet, har hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utarbetandet av förslag till en allmän naturskyddslagstiftning, inrymmande de grundläggande rättsreglerna för naturskyddet, varvid särskilt bör beaktas nödvändigheten av bättre skydd mot förorening av vattendrag, samt om fullföljande av det påbörjade utredningsarbetet angående naturskyddets organisation och statliga förvaltning.

I fråga om de skäl som föranlett motionärernas hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionerna.

Naturskyddet har i vårt land blivit föremål för viss rättslig reglering genom år 1909 tillkommen lagstiftning. Den 25 juni 1909 utfärdades sålunda en lag angående naturminnesmärkens fredande, enligt vilken lag fridlysning må ske av område eller till fastighet hörande naturföremål, som är av särskilt intresse för kändedomen om landets natur eller på grund av märklig naturbeskaffenhet eljest synes böra för framtiden skyddas. Ansökning om sådan fridlysning skall ingivas till länsstyrelsen i det län, där det avsedda området eller föremålet finnes. Över ansökningen skall, där ej densamma framställts av vetenskapsakademien eller dess yttrande bifogats, utlåtande infordras från nämnda akademi; och må ansökningen icke bifallas, därest icke densamma blivit av akademien tillstyrkt. Över fridlysta naturminnesmärken skola de olika länsstyrelserna föra register, vilka register sammanföras av vetenskapsakademien till ett riksregister över naturminnesmärken. Fridlysning må under vissa villkor hävas. I nämnda lag gives även en föreskrift att för område, som genom märklig naturbeskaffenhet eller naturskönhet är av särskilt intresse, länsstyrelsen må i den mån sådant befinnes lämpligt förbjuda att i det fria annorledes än å byggnad, däri människor bo eller affär är inhyst, i annonseringssyfte uppsättes eller anbringas tavla, plakat, inskrift eller annan störande anordning.

Berörda den 25 juni 1909 utfärdades även en lag angående nationalparker. Enligt sistnämnda lag skall, där kronan tillhörigt område blivit avsatt till nationalpark, med vissa undantag därinom vara förbjudet bl. a. att förstöra eller skada fasta naturföremål eller ytbildning, att fälla eller skada växande

träd eller borttaga växter eller växtdelar, att jaga eller medföra hund, att uppföra byggnad eller verkställa odling samt att uppsätta annonstavlor o. d. Där så finnes lämpligt må Konungen meddela förbud mot nationalparks beträdande; dock att redan uppkommen enskild rätt icke må kränkas därigenom och att förbudet ej heller skall äga tillämpning mot lapparna. Gränser ha hittills bestämts för ett dussintal nationalparker.

Bestämmelser avseende naturskydd förekomma även i åtskilliga andra lagar och författningar. I vattenlagen av den 28 januari 1918 finnes sålunda bl. a. ett stadgande att byggande i vatten ej må ske, om därigenom skulle förorsakas sådan bestående ändring av naturförhållandena, varigenom väsentligt minskad trevnad för närboende eller betydande förlust för landets djur- eller växtvärld är att befara (2 kap. 3 § andra st.; se även 12 § i samma kap.). Vidare må här erinras om de olika bestämmelserna om fridlysning av djur, jakttider etc.

Att utan lov taga väg över »tomt, åker, äng, plantering eller andra ägor, vilka därav kunna skadas» är belagt med straff (24 kap. 11 § strafflagen), men eljest är beträdande av annans mark icke förenat med straffpåföljd.

Sedan Kungl. Maj:t den 6 april 1934 lämnat chefen för ecklesiastikdepartementet bemyndigande att tillkalla en sakkunnig att inom departementet biträda med utredning av vissa i samband med naturskyddsärendenas behandling stående frågor, tillkallades samma dag för nämnda ändamål professor emeritus Rutger Sernander. Enligt ett offentliggjort uttalande till statsrådsprotokollet av nämnde departementschef angavs därvid såsom direktiv för den sakkunniges arbete följande.

Under den tid, som förflutit efter ikraftträdandet av 1909 års naturskyddslagstiftning, har naturskyddsrorelsen i landet genomgått en avsevärd utveckling, som till en del lett den in på andra och nya vägar samt givit densamma i viss mån ändrade problemställningar. Vetenskapsakademien har genom sin naturskyddskommitté nedlagt och nedlägger ett högt skattat och erkännansvärt arbete i den befattning, akademien har att taga med naturskyddsfrågorna. Den betydelse, som dessa frågor emellertid äga, synas påkalla mera planmässiga åtgärder för naturminnenas bevarande än som är möjligt att ifrågasätta med den nuvarande ordningen för dessa frågor handläggning. Spörsmålet om ökad enhetlighet och planmässighet i naturskyddsärendenas behandling har år 1924 varit föremål för en framställning till chefen för jordbruksdepartementet av professor R. Sernander å Svenska Naturskyddsföreningens vägnar. Över denna framställning har Vetenskapsakademien avgivit utlåtande samma år. En mera ingående utredning och prövning av frågan om den lämpligaste och mest effektiva anordningen av det statliga naturskyddet synes mig nu böra vidtagas. Med hänsyn till att de vetenskapliga och allmänt kulturella intressena av ett mera planmässigt naturskydd böra bliva bestämmande för de statliga naturskyddsåtgärdernas inriktning, synes det lämpligt att såsom första led i utredningen låta genom en sakkunnig person verkställa undersökning angående de mest trängande och betydelsefulla uppgifter, som böra tillgodoses genom det allmännas na-

turskyddsverksamhet, ävensom rörande de riktlinjer för verksamheten, som därav kunna framgå.

Den sakkunnige har den 1 juli 1935 avgivit betänkande med förslag rörande det svenska naturskyddets organisation och statliga förvaltning samt uppgifter för det allmänna naturskyddets verksamhet (Statens offentl. utredn. 1935: 26). I betänkandet föreslås bl. a. att direkt under ekklesiastikdepartementet skulle upprättas ett statligt naturskyddsämbete. Ämbetet skulle sättas under ledning av en naturskyddsprefekt som vid sin sida skulle ha två naturskyddsintendenter och ett mindre sekretariat. Prefekten och intendenterna skulle tillsammans bilda ett naturskyddskollegium, som hade att efter av Kungl. Maj:t lämnad instruktion handlägga naturskyddsärendena. Vid sidan av ämbetet skulle sättas ett naturskyddsråd, med vilket prefekten ägde rådgöra i vissa viktigare ärenden, särskilt de av principiell art. Prefekten och intendenterna borde äga en framstående, väl vitsordad naturhistorisk bildning. Med hänsyn till den centrala roll botaniken, framförallt växtsociologien, spelade i det moderna naturskyddet, borde tillses att prefekten ägde växtbiologisk skolning.

Över betänkandet ha efter remiss yttranden avgivits av vetenskapsakademien samt vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien ävensom av universitetskanslern, efter hörande av de filosofiska fakulteternas vid universitetet i Uppsala och Lund matematisk-naturvetenskapliga sektioner. Vidare har bl. a. Samfundet för hembygdsvård avgivit yttrande i anledning av betänkandet.

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Här må även erinras om en vid 1936 års riksdag väckt fråga om den icke jordägande befolkningens möjligheter att idka friluftsliv. I en inom andra kammaren väckt motion hemställdes sålunda, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag, syftande till att åt den icke jordägande befolkningen underlätta och trygga möjligheterna att kunna idka friluftsliv.

Andra kammarens andra tillfälliga utskott, vartill motionen hänvisades, inhämtade utlåtanden från domänstyrelsen och socialstyrelsen, varjämte utskottet beredde Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska Turistföreningen och Svenska naturskyddsföreningen tillfälle att inkomma med yttranden.

Utskottet yttrade i sitt utlåtande, nr 10, över motionen:

Att den fortskridande mekaniseringen av arbetet och tillvaron över huvud för stora delar av vårt lands befolkning medfört krav på ökade möjligheter till rekreation i form av friluftsliv är ovedersägligt. Utskottet kan från denna synpunkt sett utan tvekan biträda motionens syfte. Ju starkare denna ändring av arbetsformerna blivit och ju mera befolkningen hopas i större samhällen och på grund just därav möter växande svårighet att komma i kontakt med

örörd natur, desto mera aktuellt och bjudande blir kravet på åtgärder för tillgodoseende av detta behov, vilket i första hand synes vara ett kommunalt intresse. Med hänsyn emellertid till de synnerligen skiftande formerna av sport- och friluftsliv och till de olikartade naturformer, som den från städerna i vårt land tillgängliga naturen erbjuder, måste, såsom i de avgivna yttrandena framhållits, åtgärderna bliva av mycket skiftande art. Den rekreationssökande allmänheten kan emellertid ej lämnas utan bistånd eller tillsyn i och med att större eller mindre stycken örörd natur ställts till förfogande genom det allmännas försorg. Erfarenheterna från senare år motivera såsom ock från flera håll antytts ett aktgivande på denna allmänhet. De områden, vilka för närvarande upplåtits eller helt enkelt i större eller mindre utsträckning tagits i anspråk för kampande stadsbor o. dyl., förete ej sällan en bild av förödelse. Utskottet vill emellertid lika starkt framhålla, att den bofasta lantbefolkningens intressen måste tillvaratagas. Hänsyn till storstadsbefolkningens behov får ingalunda skymma det förhållandet, att även landsbygdens innevånare efter sitt arbete äro i behov av rekreation och vila i och vid sina egna hem. Denna befolkning har också lovliga rättigheter till mark och ägor. Självklart är, att när en stor mängd människor, t. ex. vid orienteringslöpningar, sammanföras på begränsade områden, de kunna åstadkomma bestående och allvarliga skador å växt- och djurvärld. Det är även av synnerlig vikt att vid utredningen av detta spörsmål beakta förefintliga möjligheter till avspänning i det motsatsförhållande, som otvivelaktigt uppstått och alltmera skärpts mellan den rekreationssökande stadsbefolkningen och landsbygdens innevånare, i synnerhet markägarna, vilka ingalunda alltid kunna räknas till storgodsägarnas klass utan lika ofta äro i hög grad beroende av skötseln av sina små lägenheter och hemmansdelar.

Skall en utredning av det med motionen avsedda spörsmålet hava någon utsikt att nå bestående och värdefulla resultat, måste den bliva både grundlig och mångsidig. De avgivna utlåtandena lämna i sådant hänseende många goda uppslag, ehuru de givetvis ej göra anspråk på att vara uttömmande. De synpunkter och önskemål, som vid ovan nämnda möte framförts närmast beträffande Stockholms omgivning, synas vara värda särskilt beaktande.

Utskottet hemställde, att andra kammaren måtte för sin del med bifall till motionen besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag, syftande till att åt den icke jordägande befolkningen underlätta och trygga möjligheterna att kunna idka friluftsliv, varvid jordägarnas och lantbefolkningens i övrigt berättigade intressen borde ägnas särskilt beaktande. En ledamot avgav blank reservation.

Andra kammaren beslöt i enlighet med utskottets förslag.

På förslag av första kammarens första tillfälliga utskott (utlåtande nr 14) beslöt första kammaren biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut, varefter riksdagen den 23 maj 1936 avlät skrivelse (nr 246) till Kungl. Maj:t i ämnet.

Vid 1936 års riksdag hemställde herr Fredrik Ström i en inom första kammaren väckt motion, nr 294, att riksdagen måtte begära, att Kungl. Maj:t ville med beaktande av de i motionen framförda synpunkterna utreda på vad sätt och i vilken omfattning statens domäner kunde och borde upplåtas till

allmänningar för friluftsliv, varvid frågan om samarbete med kommunerna borde särskilt beaktas, samt på vad'sätt vid försäljning av kronans mark skälig hänsyn borde tagas till i vad mån denna mark finge bevaras i det allmännas ägo för att tillgodose nuvarande eller framtida behov av allmänningar för friluftsliv och rekreation.

Jordbruksutskottet, som behandlade motionen och införskaffade yttranden över densamma från domänstyrelsen och vetenskapsakademien, yttrade i sitt utlåtande, nr 85:

Utskottet finner de i nu förevarande motion framförda synpunkterna och önskemålen med avseende på anordnande av friluftsmallmänningar på kronomark förtjäna beaktande. Såsom motionären framhållit, torde stads- och industribefolkningen härigenom kunna beredas ökat tillfälle till friluftsliv. I betraktande jämväl av att staten är rikets största markägare, torde det vara påkallat, att statsmakterna medverka till att de med denna fråga förbundna spörsmål med det snaraste tillrättaläggas. För såväl markägaren som allmänheten är det av vikt, att blivande friluftsplatser anordnas på ett tillfredsställande sätt, därvid bland annat erforderliga ordningsföreskrifter torde meddelas.

Då emellertid ovan omförmälda utredning, syftande till att åt den icke jordägande befolkningen underlätta och trygga möjligheterna att kunna idka friluftsliv, som riksdagen begärt i anledning av motionen II: 165, torde komma att omfatta även frågan om friluftsmallmänningar på kronomark, synes särskild utredning i denna del icke vara påkallad. Utskottet anser sig förden skull nu böra stanna vid förut gjorda uttalanden.

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd, vilken hemställan bifölls av riksdagen.

Genom remiss den 16 oktober 1936 anbefalldes Kungl. Maj:t *medicinalstyrelsen* att avgiva yttrande i anledning av riksdagens ovannämnda framställning. Medicinalstyrelsen har därefter i skrivelse den 28 november 1936 anfört, bland annat:

Friluftsliv enbart eller i förening med mera sportligt betonade övningar, bad och dylikt är en hälsofaktor, utomordentligt viktig framför allt för personer, som till följd av sin verksamhet tvingas till ett mer eller mindre stillasittande inomhusarbete. Det öppnar möjligheten för ett sunt utnyttjande av den arbetsfria tiden och ger livsföringen en inriktning, ägnad att befordra kroppslig och andlig hälsa. Särskilt för ungdomen är friluftslivet en värdefull motvikt mot det instängda stadslivets mångahanda avarter. Insikten härom har glädjande nog på senare årtionden vunnit allmän utbredning och på sista tiden tagit sig uttryck i en verklig trängtan efter naturen och det rörliga, obundna livet där. Arbetstidsregleringen har bidragit till att göra denna rörelse till en massrörelse.

Denna allmänna strävan ut till det fria synes böra underlättas med alla till buds stående medel. Från det allmännas sida synes det nu närmast vara en uppgift att bereda lättillgängligt utrymme för friluftsliv åt dem, som bo i orter med större sammanträngd befolkning, närmast de större städerna men även mindre städer, köpingar och municipalsamhällen. För alla dessa orter kan ett hälsobringande friluftsliv i natur och mark hämmas och försvåras

bland annat därigenom att kringliggande jord i enskild ägo sluter sig som en mer eller mindre fullständig, mer eller mindre bred gördel kring orten i fråga. Härvid får givetvis tillses, att deras rätt icke trädas för nära, som kanske just på grund av friluftsbeköret sökt sig ut till ytterområdena och bosatt sig här.

Vad särskilt städerna angår har utvecklingen numera lett till en mer eller mindre omfattande, glesare bebyggelse av ytterområdena med villor och småstugor, en bebyggelse, som av naturliga skäl visat särskild böjelse att lägga beslag på förefintliga strandpartier och andra för friluftsliv särskilt lämpade områden.

Såsom framgår av riksdagens skrivelse är det vid frågans lösande skilda intressen, som bryta sig mot varandra, och utskottet har framhållit att utredningen måste bli både grundlig och mångsidig, därest bestående och värdefulla resultat skola kunna ernås.

Härutinnan vill medicinalstyrelsen framhålla följande synpunkter.

En närmare undersökning av det föreliggande spørsmålet torde giva vid handen, att förhållanden icke kunna ordnas enbart genom kommunerna med användande av egna marktillgångar eller genom markförvärf, ej ens genom att staten upplåter kronan tillhörig mark utan att därjämte erfordras särskilda åtgärder för åstadkommande av regionplanering långt utanför samhällena och kronans egna marker och områden. En i markfrågor erfaren jurist och en med regionplanering förtrogen person synas därför böra delta i utredningen. Särskilt böra de sakkunniga ägna uppmärksamhet åt de olika former för disposition av markområden, som i England införts för att möjliggöra tillgodoseende av här berörda önskemål.

Särskild uppmärksamhet bör av utredningen ägnas frågan om friluftsmänniskornas uppförande, deras uppfostran och kontrollen av dem.

Utredningen bör vidare granska de möjligheter, som finnas med hänsyn till härbärgen, tältplatser, semesterhem, friluftsbad och idrottsplatser och utreda i vad mån statens hjälp bör lämnas. Ävenså bör uppmärksamhet ägnas transportmöjligheter dels till naturreservaten ifrån städerna (närmast ett kommunalt intresse) dels rörande transportmöjligheter för rekreationsresande i allmänhet. Undersökningen rörande färdvägar, deras utläggande och öppethållande bör ej inskränkas endast till vägar å land utan även till skärgårdsvägar, sjövägar.

Utredningen bör även taga sikte på naturskyddsfrågorna i egentlig bemärkelse, det vill säga vikten för människan att hava tillgång till åtminstone smärre områden av verkligt orörd natur av olika karaktär samt bästa sättet att tillmötesgå detta behov.

Utredningen bör slutligen överväga, huruvida en central ledning av alla de problem som här berörts är önskvärd och inkomma med förslag till lämplig organisation med beaktande av att i första hand utnyttja bestående organisationer och inskränka nyskapade tjänster till det minsta möjliga.

Under åberopande av det anförda får medicinalstyrelsen livligt förorda att en utredning av frågan kommer till stånd och föreslå att utredningen läggas på bred basis efter angivna riktlinjer.

Ärendet är beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

I förevarande motioner anföres bl. a. följande:

Det svenska naturskyddsväsendet befunne sig för närvarande i en brytningstid. Hittills hade rörelsen huvudsakligen varit inriktad på att skydda

naturen gentemot människans och kulturens förhärjande ingrepp. Den hade åt kommande slakten velat rädda landskapsbilder, vegetationstyper, naturminnesmärken och annat, som varit utsatt för fara att förstöras eller till oigenkännlighet omgestaltas. Samtidigt vore det uppenbart att en naturskydds rörelse, som ville stå i kontakt med livet, icke kunde åtnöjas med att ta naturens parti *mot* människorna. Naturen krävde sitt, men också människorna krävde sitt, nämligen fri tillgång till vad som dock vore allas egenom. Landskapet, markerna och vidderna finge icke bli något monopol. Dessa frågans tvenne sidor, naturens skyddande mot åverkan och dess tillgänglighet, måste städse hållas för ögonen: målet bleve att så ordna samlivet mellan människorna och naturen, att det förenade ett maximum av rörelsefrihet med ett minimum av förstörelse. I båda avseendena vore vi tillsvidare jämförelsevis lyckligt ställda.

Men åtskilliga spörsmål gjorde sig allvarligt påmint. Frågan huru storstädernas befolkning skulle kunna beredas möjligheter att bedriva ett vederkvikande friluftsliv anbefalldes redan av fjolårets riksdag i Kungl. Maj:ts åtanke. En annan fråga, som i lika mån krävde statsmaktens uppmärksamhet, vore den huru man lämpligen skulle motverka den förorening av sjöar och vattendrag, som i samband med den fortgående bebyggelsen och industrialiseringen toge en alltmera oroväckande omfattning. För närvarande kunde detta utan tvekan betecknas som vår allra viktigaste naturskyddsfråga. Den fortgående omdaning av landets vägväsende aktualiserade undan för undan betydelsefulla naturskyddsproblem — som regel dock först sedan det blivit för sent att säkerställa ett nödigt hänsynstagande till naturvården. Det kunde icke hjälpas att det förträffliga arbete, som utfördes av våra väg-ingenjörer, esomoftast fått prägeln av en viss skrämmande hänsynslöshet mot natur och bygd.

I motionerna påtalas vidare att vårt land saknade en allmän, systematiskt uppställd naturskyddslag. Slutligen framhålles att den nu gällande ordningen icke gäve någon trygghet för att på legislativ eller administrativ väg utfärdade bestämmelser verkligen efterlevdes.

Under senare tid har naturskyddsfrågan på grund av åtskilliga omständigheter erhållit förnyad aktualitet. Därvid har den uppfattningen med allt större styrka gjort sig gällande att det här icke rör sig om en exklusivt vetenskaplig fråga utan att hela naturskyddsproblemet måste tagas upp i ett vidare sammanhang, där nödigt utrymme bör lämnas även åt andra synpunkter, särskilt de sociala.

Utskottet.

I sistnämnda avseende må påpekas hurusom arbetets mekanisering för stads- och industriebefolkningen medfört ett verkligt behov av stimulerande, hälsobringande friluftsliv i naturen. Möjligheterna därtill ha emellertid genom den fortskridande, ofta tämligen planlösa, exploateringen för tomtändamål och dylikt av de våra samhällen omgivande markerna kommit att i avsevärd mån beskäras. Och utövandet av friluftslivet å de därför tillgängliga områdena synes på sina håll ha skett utan tillbörligt hänsynstagande till det i allas intresse uppställda önskemålet att i görligaste mån bevara naturen orörd. Här tarvas uppenbarligen ett ingripande från det

allmänna i ändamål att dels planera lämpliga naturreservat inom vilka allmänheten kan få en viss rörelsefrihet och dels utöva kontroll och tillsyn inom dessa reservat.

Såsom av motionärerna antytts har fjolårets riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om utredning och förslag syftande till att åt den icke jordägende befolkningen underlätta och trygga möjligheterna att kunna idka friluftsliv, varvid jordägarnas och lantbefolkningens i övrigt berättigade intressen borde ägnas särskilt beaktande. Den sålunda begärda utredningen torde, såsom ock av medicinalstyrelsen i avgivet yttrande över riksdagens framställning uttalats, böra taga sikte även på naturskyddsfrågorna i egentlig bemärkelse. I detta sammanhang må erinras om att innevarande års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit, att Kungl. Maj:t ville i samband med nyssberörda utredning upptaga frågan om rätt att expropriera mark för kommunala friluftsbad. Slutligen kan här nämnas att vid innevarande års riksdag motionsvis väckts förslag om avsättande, med hjälp av statsmedel, av ett naturreservat utmed den s. k. Haverdalsbukten i Harplinge socken av Hallands län, vilket reservat skulle, samtidigt som det tillgodosåge rent vetenskapliga krav, erhålla karaktären av en för allmänheten lättillgänglig folkpark av stort skönhetsvärde.

I förevarande motioner har särskilt påkallats uppmärksamhet å frågan huru man lämpligen skall motverka den förorening av sjöar och vattendrag som äger rum i samband med den fortgående bebyggelsen och industrialiseringen. Nämda fråga — av motionärerna betecknad som vår allra viktigaste naturskyddsfråga — är emellertid redan föremål för undersökning av sakkunniga, vilka jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 september 1936 tillkallats för att inom justitiedepartementet biträda med verkställande av utredning om lagstiftning rörande åtgärder för att förhindra förorening av vatten och luft m. m. Såsom ett första resultat av de sakkunnigas arbete märkes ett förslag till provisorisk lagstiftning angående särskilda åtgärder till motverkande av skada å fiske genom vattenförorening, vilket förslag, i enlighet med Kungl. Maj:ts därom avlåtna proposition, numera av riksdagen antagits.

Ett annat naturskyddsspörsmål, vilket icke särskilt omnämnts i motionerna, är önskemålet att — i vidare mån än som redan nu enligt 1909 års lag om naturminnesmärkens fredande kan åvägabringas eller som gäller på grund av vissa bestämmelser i 1934 års väglag — uppställa förbud mot anbringande av annonstavlor, reklamskyltar o. d. ute i naturen. Nämda fråga, som dragits inför Kungl. Maj:t genom en skrivelse av 1931 års riksdag, är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning. I detta sammanhang kan nämnas att enligt ett i slutet av förra året i Danmark framlagt lagförslag i ämnet det med visst undantag skall föreligga förbud mot all dylik friluftsklänning ute i naturen. Redan befintliga tavlor och skyltar skola enligt förslaget avlägsnas inom ett år från lagens ikraftträdande. Här må

även omtalas en annan detalj i nämnda lagförslag, nämligen att däri upptagits ett stadgande om bötesstraff för den som skräpar ned i naturen genom att sprida omkring papper, avfall, flaskor, konservdosor o. d.

Av det anförda framgår att ett flertal i naturskyddsproblemet ingående detaljspörsmål redan äro föremål för särskild utredning. Därjämte har, såsom av utskottets redogörelse framgår, chefen för ecklesiastikdepartementet i ett offentliggjort uttalande till statsrådsprotokollet givit tillkänna, att han funne en mera ingående utredning och prövning om den lämpligaste och mest effektiva anordningen av det statliga naturskyddet nu böra vidtagas. Såsom ett första led i denna utredning har en inom nämnda departement tillkallad sakkunnig verkställt viss undersökning i ämnet, vid vilken emellertid huvudsakligen naturvetenskapliga synpunkter å frågan vunnit beaktande. Över denna undersökning ha, efter remiss, inkommit utlåtanden från en del vetenskapliga institutioner, det sista helt nyligen. Vid den fortsatta utredningen av naturskyddsproblemet torde, i enlighet med vad bemälde departementschef synes ha avsett, detta komma att upptagas till allsidigt bedömande även ur sociala, estetiska och andra synpunkter, allt i ändamål att åstadkomma en lämplig avvägning mellan de skiftande intressen som beröras av frågan. Därvid kommer självfallet att behandlas också det i motionerna berörda spörsmålet om vägväsendets förhållande till naturskyddet, liksom på vad sätt erforderlig trygghet skall kunna ernås för efterlevnaden av utfärdade bestämmelser å området. Slutligen torde vid utredningen komma att undersökas huruvida det kan vara behöfligt och lämpligt att i vårt land införa en allmän, systematiskt uppställd naturskyddslag.

Med hänsyn till det läge, vari saken sålunda befinner sig, får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 maj 1937.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Klefbeck*, *Erik Anderson*, *Velander*, *Ernst Svenson*, *Ruben Wagnsson*, *Löfgren** och *Branting**;

från andra kammaren: herrar *Bergquist*, *Lindqvist*, *Hedlund* i Östersund, *Johansson* i Krogstorp* och *Larsson* i Hede, fru *Gustafson** samt herrar *Landgren* och *Gustafson* i Lekåsa*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.